

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
SZPROTAWSKIEGO ZAKŁADU AKTYWNOŚCI
ZAWODOWEJ ZA 2025 ROK

SZPROTAWA, KWIECIEŃ 2026

Opracowała Małgorzata Szymczak

Spis treści

Wstęp	2
Podstawy prawne funkcjonowania Zakładu	3
Przedmiot działalności.....	3
Zatrudnienie	8
Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.....	10
Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.....	12
Działalność rehabilitacyjno-zdrowotna	15
Budżet Szprotawskiego ZAZ	16
Zakładowy Fundusz Aktywności.....	18
Podsumowanie.....	20

Wstęp

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej został utworzony uchwałą Rady Miejskiej w Szprotawie nr LV/406/2014 z dnia 26 maja 2014 roku w sprawie utworzenia samorządowego zakładu budżetowego pod nazwą Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej i nadania statutu. Zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą Rady Miejskiej w Szprotawie głównym celem zakładu jest realizowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej, zdrowotnej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. Swoją działalność zakład rozpoczął z końcem listopada 2016 roku. Dnia 30 listopada 2016 roku Wojewoda Lubuski decyzją nr D/ZAZ/1/2016 nadał zakładowi status zakładu aktywności zawodowej. Gmina w ramach środków własnych oraz otrzymanej dotacji wykonała niezbędne prace adaptacyjne w budynku przy ulicy Niepodległości 10 w Szprotawie. Prace te objęły przystosowanie pomieszczeń do potrzeb prowadzenia działalności gospodarczej, rehabilitacji oraz likwidację barier architektonicznych i technicznych w celu przystosowania budynku dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zakupiono również sprzęt i wyposażenie do kuchni, pralni oraz urządzenia niezbędne do prowadzenia rehabilitacji pracowników z niepełnosprawnościami.

Zakład mieści się w Szprotawie przy ulicy Niepodległości 10 w budynku, w którym wcześniej funkcjonował Zakład Opiekuńczo Lecznicy, a od marca 2010 roku budynek był już zupełnie wyłączony z jakiegokolwiek użytkowania. Śmiało można powiedzieć, że dzięki Szprotawskiemu Zakładowi Aktywności Zawodowej budynek zyskał nowe życie.

Utworzenie Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej dofinansowano ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przy udziale Samorządu Województwa Lubuskiego.

Podstawy prawne funkcjonowania Zakładu

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej funkcjonuje w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025r., poz. 1153 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2025r., poz. 1483 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2026r., poz. 521),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1197 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2025r., poz. 913 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zakładów aktywności zawodowej (t.j. Dz. U. z 2025r., poz. 203).

Przedmiot działalności

Zgodnie ze statutem Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej celem zakładu jest rehabilitacja społeczna, zawodowa i zdrowotna niepełnosprawnych pracowników ZAZ. W celu zapewnienia rehabilitacji zawodowej swoich pracowników Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej prowadzi działalność gospodarczą, która jest podstawowym narzędziem służącym do prowadzenia rehabilitacji zawodowej. ZAZ jest podmiotem ekonomii społecznej (tzw. PES) co oznacza, że jeżeli uda mu się wypracować zysk to musi być w całości przeznaczony na cele społeczne. Przekazywanie całego zysku na cele społeczne wyróżnia podmioty ekonomii społecznej wśród innych podmiotów działających na rynku. Pozostałe przedsiębiorstwa podejmują wszystkie możliwe działania których celem jest maksymalizacja zysku oraz zwiększenie dochodu ich właścicieli.

Zgodnie z przyjętymi założeniami głównym profilem działalności zakładu jest gastronomia. Obecnie w zakładzie przygotowywane są posiłki dla podopiecznych szprotawskiego Centrum Usług Społecznych, którzy korzystają z wieloletniego programu

„Posiłek w szkole i w domu”. Sam proces przyznania posiłków odbywa się w szprotawskim CUS, natomiast posiłki są przygotowywane w szprotawskim ZAZ i wydawane przez jego pracowników, na podstawie otrzymanej listy z CUS. Przygotowywane przez nas zestawy obiadowe można u nas również kupić indywidualnie. W swojej ofercie posiadamy także obiady z dietą lekkostrawną. Posiłki te można zamówić z dowozem w wybrane przez siebie miejsce na terenie naszej gminy. Przygotowujemy także posiłki profilaktyczne. W naszej ofercie znajdują Państwo również możliwość zamówienia pysznych domowych ciast, które są wypiekane w tradycyjny sposób (np. szarlotki, serniki, łabędzi puch, góra lodowa, malinowa chmurka i wiele innych) oraz deserów w formie mono porcji. Przygotowujemy na zamówienie cateringi dla indywidualnych klientów oraz dla firm (między innymi: eventy, spotkania biznesowe, spotkania pracownicze takie jak wigilie, śniadania wielkanocne itp.). Działamy też na zlecenie Urzędu Miejskiego w Szprotawie zabezpieczając realizację różnych wydarzeń w naszej gminie dlatego też mogli się Państwo osobiście przekonać o rezultatach naszych kulinarnych zmaganiach oraz zobaczyć jak pracujemy.

W okresach przedświątecznych przygotowujemy dla naszych klientów specjalne oferty cateringowe tak aby wspomóc ich w przygotowaniu do świąt, a dzięki temu święta mogły im minąć w spokojnej i ciepłej atmosferze.

Catering Żagań

Catering Żagań

80-lecie SP nr!

80-lecie SP nr 1

Nasze miejskie jarmarki też są wydarzeniami gdzie Państwo mogą nas spotkać ponieważ zawsze chętnie w nich uczestniczymy. W roku 2025 braliśmy udział w Jarmarku Wielkanocnym oraz Jarmarku Bożonarodzeniowym gdzie, jak zawsze, zaprezentowaliśmy swoje własne wyroby. Zawsze dokładamy wszelkich starań aby nasze stoiska przyciągały klientów nie tylko naszymi produktami ale również samym wyglądem.

Jarmark Wielkanocny 2025

Jarmark Wielkanocny 2025

Jarmark Bożonarodzeniowy 2025

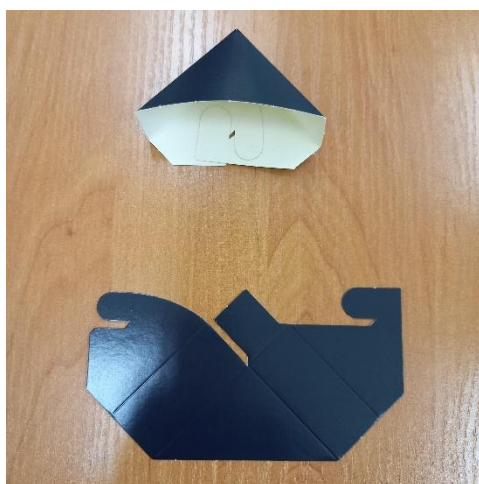
Kolejną pracownią, którą prowadzi zakład jest pralnia wodna. To właśnie tu są świadczone usługi prania i maglowania. Nasza pralnia jest działem, który nie stanowił w swoich założeniach miejsca generującego większe dochody dla ZAZ, ale od samego początku stanowi bardzo ważną alternatywę podjęcia zatrudnienia dla ograniczonych możliwości osób z niepełnosprawnościami. Czas pokazał, że prowadzenie pralni jest coraz większym atutem naszego zakładu. Świadczymy tu usługi dla klientów indywidualnych oraz kontrahentów prowadzących działalność gospodarczą (najczęściej w branży gastronomicznej i hotelarskiej). Rok 2025 potwierdził, że wykonane wcześniej w tym dziale inwestycje były trafione i potrzebne. Podejmowane działania doprowadziły do konieczności podjęcia działań mających na względzie poprawę warunków pracy i bezpieczeństwa pracowników w pralni. W związku z tymi działaniami przeprowadzono remont i adaptację pomieszczeń przeznaczonych na pralnię oraz zakupiono nowy sprzęt pralniczy. Remont obejmował kompleksową modernizację pomieszczeń pralni. Dzięki znacznym środkom z zakładowego funduszu aktywności udało się w znacznym stopniu poprawić funkcjonalność i bezpieczeństwo w pralni. Dodatkowe środki

pozyskane od Marszałka pozwoliły na wyposażenie pralni w nowy sprzęt. Zakupiono nową pralnicę, suszarkę oraz magiel.

Przygotowane pranie do odbioru

ZAZ prowadzi jeszcze jeden dział, tj. dział drobnych prac zleconych. Tu wykonujemy dla naszych kontrahentów drobne prace na zlecenie, które są tylko małym elementem w ich znacznie bardziej skomplikowanym procesie produkcyjnym. Te proste prace są dla naszych zleceniodawców często bardzo czasochłonne, ale możliwość wykonywania ich po za siedzibą kontrahenta stwarza nowe możliwości dla naszych pracowników z niepełnosprawnościami. Korzyści takiej współpracy są po obu stronach, z jednej strony nasi pracownicy dostają jedną z najcenniejszych wartości dla człowieka jaką jest możliwość pracy, a z drugiej zleceniodawca może powierzyć swoim pracownikom bardziej skomplikowane i odpowiedzialne zadania. W dziale tym nasi pracownicy, w zależności od potrzeb kontrahentów, składają narożniki lub zawieszki. W tej dziedzinie chętnie nawiążemy współpracę z nowymi kontrahentami tak aby zróżnicować wykonywane prace.

Narożniki

Prowadzenie trzech różnych działów w zakładzie pozwala na prowadzenie bardziej skutecznej rehabilitacji zawodowej pracowników z niepełnosprawnościami i dzięki temu pozwala nam to na zatrudnianie osób z różnymi schorzeniami i dysfunkcjami. ZAZ to przecież podmiot ekonomii społecznej gdzie dobro człowieka jest stawiane wyżej niż cele ekonomiczne. Prowadzenie działalności gospodarczej należy tu traktować jako narzędzie w prowadzeniu rehabilitacji zawodowej zatrudnionych pracowników. Dlatego też prowadzenie trzech, opisanych powyżej działów, pozwala nam na zatrudnienie osób z różnymi schorzeniami specjalnymi takimi jak np. osoby niewidome lub też z innymi istotnymi ograniczeniami. Właśnie to dzięki tym trzem działom możemy realizować, założone w uchwale Rady Miejskiej, cele statutowe dając tym samym szansę na zmianę swojego dotychczasowego życia szerszemu gronu osób z niepełnosprawnościami. Dlatego też jeżeli chcielibyśmy spojrzeć na nasze trzy pracownie w aspekcie finansowym czyli miejscem generowania kosztów i osiągniętych przez zakład dochodów, należałoby stwierdzić, że nie wszystkie pracownie są miejscem finansowo bilansującym się ponieważ uzyskiwane z nich dochody nie są w stanie pokryć kosztów ich funkcjonowania. Natomiast aspektem, który przemawia za dalszym utrzymywaniem wszystkich pracowni jest realizacja celów statutowych zakładu. To właśnie w dziale prac zleconych pracują osoby, których niepełnosprawność nie pozwala na zatrudnienie ich ani w kuchni, ani w pralni. Pracują tu przede wszystkim osoby ze znacznymi dysfunkcjami.

Zatrudnienie

W statucie Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej jednym z zapisanych celów jest zatrudnienie i utrzymanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności oraz osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Od początku istnienia zakładu, czyli od 29 listopada 2016 roku, pracuje u nas niezmiennie 21 osób z niepełnosprawnościami. W grudniu w 2025 roku w zakładzie pracowało 12 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 9 ze stopniem umiarkowanym. Jak ilustruje tabela poniżej zakład w 2025r. zatrudniał 7 osób z upośledzeniem umysłowym, 5 osób z symbolem 02-P (choroby psychiczne), jedną osobę niewidomą, jedną z epilepsją oraz 7 osób mających schorzenia neurologiczne. Wszystkie osoby z niepełnosprawnościami są zatrudniane

w ramach umowy o pracę na czas określony. Na koniec 2025 roku było zatrudnionych 20 osób na 0,55 etatu i jedna osoba na 0,7 etatu. Każdy z zatrudnionych pracowników, z uwagi na swoją niepełnosprawność, musi mieć obniżony czas pracy wobec czego pracuje co dziennie tylko 3 godziny i 51 minut. Pomimo skróconego czasu pracy w zakładzie pracownicy przebywają prawie 5 godzin ponieważ każdy z nich ma jeszcze 60 minut dziennie rehabilitacji. Rehabilitacja zdrowotna odbywa się głównie na terenie zakładu. Zakład zapewnia dla pracowników z niepełnosprawnościami transport do pracy jak i później powrót do domu tylko w przypadku braku możliwości samodzielnego dotarcia do zakładu. W 2025 roku również pracownicy mieszkający poza Szprotawą sami przyjeżdżali do pracy korzystając przy tym z komunikacji miejskiej. Kontynuowanie wprowadzonych w listopadzie 2023r. zasad dotyczących dowozu pracowników jest jednym z elementów rehabilitacji społecznej. Dzięki temu pracownicy stają się bardziej samodzielni oraz wyrabia się w nich zaradność życiowa. Aby zapewnić sprawne funkcjonowanie placówki w zakładzie zatrudnionych jest jeszcze 8 osób jako personel pomocniczy: kucharka, pomoc kuchenna, pracownik gospodarczy, kierowca-konserwator, fizjoterapeuta, specjalista ds. administracyjno-kadrowych, główny księgowy oraz kierownik zakładu. Personel pomocniczy jest zatrudniony na umowę o pracę na pełny etat. Wszystkich pracowników zatrudnionych w zakładzie obowiązują takie same zasady pracy, które są zawarte w Kodeksie Pracy oraz innych powszechnie obowiązujących aktach prawnych. Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania zakładu w ramach umowy zlecenia zakład zatrudniał również lekarza, psychologa, informatyka oraz inspektora BHP.

Poniższa tabela prezentuje zatrudnienie w ZAZ pracowników z niepełnosprawnościami:

Tabela. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych wg rodzaju niepełnosprawności - stan osobowy na grudzień 2025 roku

Symbol choroby	Rodzaj niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności		Ilość zatrudnionych osób
		znaczny	umiarkowany	
01-U	upośledzenie umysłowe	3	4	7
02-P	choroby psychiczne	1	4	5
03-L	zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu			
04-O	choroby narządu wzroku	1		1
05-R	upośledzenie narządu ruchu			
06-E	epilepsja		1	1

07-S	choroby układu oddechowego i krążenia			
08-T	choroby układu pokarmowego			
09-M	choroby układu moczowo-płciowego			
10-N	choroby neurologiczne	7		7
11-I	inne schorzenia			
SUMA		12	9	21

Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Kolejny zapis znajdujący się w statucie Szprotawskiego ZAZ wyznaczający dla placówki cele do realizacji to rehabilitacja zawodowa i społeczna niepełnosprawnych pracowników zakładu oraz przygotowanie niepełnosprawnych pracowników zakładu do aktywnego życia w otwartym środowisku przy wykorzystaniu ich możliwości i zdolności. Mając na uwadze realizację zapisanych tu celów w ramach rehabilitacji zawodowej zakład prowadzi działalność gospodarczą, która umożliwi realizację wyznaczonych celów tejże rehabilitacji. Należy tu podkreślić, że już samo podjęcie decyzji o chęci zatrudnienia w ZAZ jest dla niektórych osób nie lada wyzwaniem, a sam proces dojrzewania do podjęcia takiej decyzji często, jak to byliśmy w stanie zaobserwować, trwa długo (zainteresowane osoby często dopytują się o możliwość zatrudnienia, ale gdy już pojawi się taka możliwość to się wycofują – i tak może to zdarzyć się nawet kilka razy). Podjęcie wyzwania, którym to często okazuje się być już samo pójście do pracy dla tych osób, jest jedyną szansą na wyjście z domu oraz w dalszej perspektywie stworzenie możliwości podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Osoby z niepełnosprawnościami, które trafiają do naszego zakładu, najczęściej nie posiadają nawyków związanych z obowiązkami pracowniczymi. Ich adaptacja do nowej rzeczywistości, a tym samym nowej roli społecznej, wymaga czasu i wyłożonej pracy personelu zakładu oraz innych specjalistów, jak i również ich samych. Specjalistyczna kadra koncentruje się na wytworzeniu u osób z niepełnosprawnościami nawyku systematycznej pracy i nauczaniu ich odpowiedzialności za jej wykonanie. Równocześnie pracują oni nad umiejętnością pracy

w zespole z podziałem na określone zadania. W ramach przypomnienia obowiązków i uprawnień pracowniczych w zakładzie są organizowane cyklicznie szkolenia z zakresu Kodeksu Pracy dotyczące obowiązków i uprawnień pracowniczych dla każdego z pracowników. Na bieżąco prowadzimy wiele indywidualnych rozmów motywujących i zachęcających do przestrzegania pracowniczych obowiązków. Po za szkoleniami z zakresu BHP i Kodeksu Pracy pracownicy brali udział w szkoleniach z zasad dobrej praktyki higienicznej, które w zakładzie są też prowadzone na bieżąco.

Każdy z zatrudnionych pracowników z niepełnosprawnościami jest objęty Indywidualnym Programem Rehabilitacji. Program taki jest opracowywany oddzielnie dla każdego z pracowników i uwzględnia jego dysfunkcje oraz rzeczy nad którymi należy pracować. Każdego roku odbywa się spotkanie personelu z każdym z pracowników i wspólnie jest dokonywana ocena realizacji zawartych w programie założeń za rok ubiegły oraz są omawiane plany i wytyczane cele na przyszły rok. Wszyscy pracownicy mają również możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego. Z przykrością obserwujemy, że od roku 2020 coraz więcej naszych pracowników korzysta z pomocy psychologa. Niestety panująca sytuacja na świecie i w kraju (pandemia, a później tocząca się wojna na Ukrainie) odciska swoje negatywne piętno na psychice wszystkich ludzi, a szczególnie tych, którzy już wcześniej byli niestabilni psychicznie, czego dowodem jest zakres udzielanego wsparcia pracownikom przez psychologa.

W 2025r. odbyły się Powiatowe Targi Pracy podczas których Szprotawski ZAZ miał również swoje stoisko gdzie pokazywaliśmy nasz zakład jako pracodawcę dla osób z niepełnosprawnościami oraz firmę świadczącą usługi gastronomiczne i pralnicze. Staramy się wykorzystywać wszystkie pojawiające się możliwości promocji Szprotawskiego ZAZ.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Działania z zakresu rehabilitacji społecznej mają na celu przygotowanie osób z niepełnosprawnościami do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Często osoby takie żyją zamknięte w domu i nie są dobrze zorientowane w środowisku, które je otacza. Nasze doświadczenia pokazują, że trudno jest ich namówić na wyjście z domu jak i również do podjęcia zatrudnienia. Często osoby te trzymają się z boku, są trochę jakby odizolowane od lokalnej społeczności przez co nie uczestniczą w życiu kulturalnym i społecznym. Wyjście z domu bardzo często jest dla nich wielką barierą, taką wewnętrzną tkwiącą najczęściej tylko w nich samych, która zdaje się być przez nich nie do pokonania. Może trudno w to uwierzyć, ale samo stworzenie możliwości dla tych osób to zbyt mało ponieważ potrzebują one jeszcze dodatkowego wsparcia i dodatkowej zachęty przez najbliższe dla nich otoczenie (dom, praca), aby w ogóle zdecydowali się wziąć udział w proponowanych przez zakład przedsięwzięciach. Zakład ze środków gromadzonych na Zakładowym Funduszu Aktywności finansuje pracownikom z niepełnosprawnościami udział w życiu kulturalnym i społecznym oraz pomaga w poprawie warunków socjalno-bytowych. Podczas licznych spotkań grupowych jak i indywidualnych z psychologiem staramy się wspomagać pracowników oraz motywować ich do pokonywania wszelkich barier oraz zachęcamy do podejmowania różnych wyzwań. Pracownicy zakładu w 2025 roku uczestniczyli w różnych spotkaniach integracyjnych. Odbyło się również wiele spotkań na miejscu w zakładzie, które były poświęcone omówieniu bieżącej sytuacji zakładu. Organizowaliśmy wspólne wyjścia na wydarzenia kulturalne (spektakle, koncerty). Wspólnie spędzony czas ma na celu zachęcenie do samodzielnego poszukiwania różnych form spędzania wolnego czasu.

Staramy się też zachęcać naszych pracowników do brania udziału w różnych akcjach na terenie naszej gminy (i nie tylko) aby pokazać, że chcieć to znaczy móc.

Jak już wcześniej wspominałam byliśmy widoczni również na Jarmarkach Wielkanocnym i Bożonarodzeniowym.

W roku 2025 kontynuowaliśmy ograniczenie dowozu pracowników do pracy służbowym samochodem. Dowozimy tylko osoby, których samodzielne dotarcie do zakładu jest niemożliwe, a pozostałe osoby pomimo zamieszkania poza Szprotawą same są zobowiązane dotrzeć do pracy. Osoby z poza Szprotawy korzystają z komunikacji miejskiej, a zakup biletów

miesięcznych jest dla nich refundowany ze środków z zakładowego funduszu aktywności. Dotarcie do zakładu komunikacją miejską jest doskonałym narzędziem w procesie rehabilitacji społecznej ponieważ zmusza pracowników do samodzielnego wysiłku w zakupie biletów, uczy korzystania z komunikacji miejskiej oraz stwarza możliwość do nawiązywania relacji z innymi ludźmi. – świetny trening umiejętności pracowniczych. W ramach wzmacniania kompetencji społecznych byliśmy na wspólnych warsztatach „Las w słoiku” w pałacu w Chichach.

Działalność rehabilitacyjno-zdrowotna

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej w ramach swojej działalności zapewnia także rehabilitację zdrowotną dla niepełnosprawnych pracowników. Osoby rozpoczynające pracę w naszym zakładzie, często wykazują brak kondycji ujawniający się szybką utratą sił podczas rehabilitacji czy też pracy, problemy z nadwagą lub niedowagą, przykurcze w głównych mięśniach odpowiedzialnych za prawidłową pozycję stojącą, problemy koordynacyjne, problemy manualne. W związku z poczynionymi obserwacjami staramy się przeciwdziałać temu i dlatego pracownicy naszego zakładu uczestniczą w codziennych zajęciach rehabilitacyjnych prowadzonych przez fizjoterapeutę. Zajęcia te są dobierane indywidualnie dla każdego z pracowników tak aby wzmocnić jego słabe strony lub pomóc mu uzupełnić pojawiające się deficyty czy też niedobory. Dobra sprawność ruchowa i zdrowy styl

życia zapewnia nam dobre samopoczucie oraz lepszą wydajność w pracy. Mając to wszystko na względzie oraz biorąc pod uwagę indywidualne niepełnosprawności oraz predyspozycje dla każdego z pracowników z niepełnosprawnościami stworzono, indywidualny program ćwiczeń, którego głównym celem jest uzyskanie lepszej kondycji fizycznej, lepszej wydolności krążeniowo-oddechowej oraz polepszenie koordynacji wzrokowo-ruchowej. Każda z tych osób ma również przepisane zabiegi fizykoterapeutyczne, które dzielą się na kilka rodzajów. Należy do nich laseroterapia, krioterapia, magnetoterapia, terapia falą uderzeniową i elektrodźwięki. Dodatkowo, w skład tego rodzaju zabiegów wchodzi również leczenie z wykorzystaniem prądów, czyli elektrostymulacja, i diadynamik. Zabiegi są wykonywane przez fizjoterapeutę, które wcześniej zostały zlecone przez naszego lekarza zakładowego. Rehabilitant prowadzi zajęcia polepszające kondycję fizyczną na przemian z zabiegami tak aby uatrakcyjnić zajęcia pracowników by chętnie w nich uczestniczyli oraz edukację zdrowotną. Na rehabilitację pracowników jest przeznaczonych pięć pomieszczeń, które są wyposażone w odpowiedni sprzęt do fizykoterapii, np.: rotory, drabinki i maty gimnastyczne, aparaty do magnetoterapii i elektroterapii oraz lampa Sollux i kinezyterapii, np.: aparat do krioterapii, fala uderzeniowa, wanny do masażu kończyn dolnych i górnych, rower treningowy, stepper oraz bieżnia. Od 2024 roku wprowadziliśmy innowacyjne rozwiązania dotyczące prowadzenia zajęć z zakresu rehabilitacji rozszerzając tym samym rehabilitację o nowe zajęcia wprowadzające pewne elementy muzykoterapii, socjoterapii, horiterapii, psychoterapii. Zajęcia te, mimo naszych wcześniejszych obaw oraz sceptycznego podejścia samych pracowników, okazały się doskonałym urozmaicheniem dotychczasowych zajęć rehabilitacyjnych.

Zgodnie z art. 29 ust 1 pkt 2 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ZAZ musi spełniać warunki wskazane w art. 28 ust. 1 pkt. 3 tejże ustawy, tj. zapewniać doraźną i specjalistyczną pomoc, opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne. W związku z powyższym w ramach doraźnej opieki medycznej zakład zatrudniał w 2025r. u siebie w siedzibie na umowę zlecenie lekarza. Wypełniając ustawowy obowiązek zapewnienia specjalistycznej opieki zdrowotnej Szprotawski ZAZ współpracował w 2025r. z Nowym Szpitalem w Szprotawie. W ramach dodatkowego wsparcia zatrudniamy też na umowę zlecenie psychologa. Zapewnienie pracownikom specjalistycznej opieki medycznej jest finansowane ze środków Zakładowego Funduszu Aktywności.

Budżet Szprotawskiego ZAZ

Plan budżetu Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej na 2025 rok jest zawarty w Uchwale Budżetowej na 2025 rok Gminy Szprotawa (Uchwała nr XIV/75/2024 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 27 grudnia 2024 r. w sprawie uchwały budżetowej Gminy Szprotawa na 2025 rok). Zgodnie z w/w uchwałą budżet zakładu został zaplanowany na łączną kwotę 2 636 909,69zł, a wykonany po stronie wydatków na kwotę 2 498 165,53zł, a po stronie dochodów na kwotę 2 625 821,48zł. Planowane dochody pochodzą z kilku źródeł, tj. dotacji z PFRON, dotacji od Marszałka Województwa, dotacji przedmiotowej z Gminy Szprotawa, ze zwrotu części wynagrodzeń wypłaconych niepełnosprawnym pracownikom ze środków Systemu Obsługi Dofinansowań oraz z prowadzonej działalności gospodarczej.

Tabela. Realizacja dochodów Szprotawskiego ZAZ w 2025 roku

Dochody	Wykonanie w zł
Dotacja PFRON i Marszałka Województwa	1 143 813,69
Dotacja przedmiotowa z Gminy	213 696,00
Dofinansowanie za Środków Systemu Obsługi Dofinansowań	420.128,97
Dochody z działalności gospodarczej	848.182,82
Razem	2 625 821,48

Dotacje, które zostały zaplanowane w budżecie zakładu muszą być wydatkowane zgodnie z zasadami na podstawie których zostały udzielone, a ich wysokość została ustalona przez podmioty, które je udzieliły. Natomiast dofinansowanie ze środków Systemu Obsługi

Dofinansowań jest przyznawane na podstawie składanego, w cyklach miesięcznych, przez zakład wniosków. Po wypłacie wynagrodzeń pracownikom z niepełnosprawnościami ze środków uzyskanych z prowadzonej działalności gospodarczej, zakład może złożyć wniosek o dofinansowanie, którego kwota jest zależna od stopnia niepełnosprawności oraz schorzenia danego pracownika. Jednym z warunków, który trzeba spełnić aby móc się ubiegać o te środki, jest sfinansowanie wynagrodzenia pracownika z niepełnosprawnościami ze środków uzyskanych z działalności gospodarczej (z uwagi na to żeby uniknąć podwójnego finansowania). Kolejną pozycją w budżecie są dochody z działalności gospodarczej. W roku 2025 zakładane dochody z działalności gospodarczej zrealizowane zostały w wysokości 99,58% do zakładanego planu.

Tabela. Ilości sprzedanych obiadów dla CUS w 2025r.

Miesiąc	Ilość obiadów wydanych dla CUS w 2024r.	Ilości obiadów wydanych dla CUS w 2025r.	Ilość dni wydawanych obiadów w 2025r.
Styczeń	684	1 031	21
Luty	1 766	1 647	20
Marzec	1 833	1 835	21
Kwiecień	1 756	1 881	21
Maj	2 064	1 766	20
Czerwiec	1 767	1 710	20
Lipiec	1 598	1 527	23
Sierpień	1 738	1 715	20
Wrzesień	1 740	1 826	22
Październik	1 932	1 859	23
Listopad	1 618	1 445	18
Grudzień	1 710	1 611	20
Razem	20 206	19 853	249

Jak wynika z zaprezentowanej Państwu tabeli, uwzględniającej dla porównania dane również z roku poprzedniego czyli 2024, ilość wydawanych obiadów dla podopiecznych CUS w skali roku 2025, uległa obniżeniu. W roku tym możemy zaobserwować spadek liczby wydanych posiłków o 353 posiłki. Należy tu zauważyć, że procentowy udział przychodów uzyskanych ze sprzedaży wyrobów dla szprotawskiego CUS w roku 2025 stanowił 57,82% sprzedaży wyrobów zakładu. ZAZ realizował dodatkowe zlecenie z CUS na usługę dowożenia posiłków dla uprawnionych osób, które korzystają z darmowych posiłków i z tego tytułu uzyskał dochody w łącznej kwocie 23 854,40zł. Wobec powyższego ogółem obrót z CUS w całości sprzedaży wyniósł 61,93%.

Dochody zakładu generuje jeszcze pralnia wodna, która po wcześniejszej rozbudowie zwiększyła swoje moce przerobowe i co za tym idzie wzrosły również obroty w 2025 roku. Z uwagi na to, że dział pralni pozyskał nowych klientów potrzebna stała się rozbudowa pralni. Pod koniec 2025r. w ramach poprawy warunków pracy przeprowadzono modernizację pralni oraz zakupiono nowe urządzenia pralnicze. Zrealizowane przedsięwzięcie pozwoliło poprawić warunki pracy oraz zwiększyć moce przerobowe działu pralni.

W ramach drobnych prac zleconych pracownicy z niepełnosprawnościami składali narożniki oraz zawieszki.

Pomimo, że dział drobnych prac zleconych przynosi niewielkie przychody to jest on niezbędny z uwagi na to aby zapewnić różnorodność wykonywanych prac co pozwala nam na zatrudnienie osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Wydatki związane z funkcjonowaniem zakładu obrazuje poniższa tabela.

Tabela. Realizacja wydatków Szprotawskiego ZAZ w 2025 roku

Wydatki	Wykonanie w zł
Świadczenia na rzecz pracowników	3 188,63
Wynagrodzenia pracowników	1 344 795,41
Dodatkowe wynagrodzenie roczne	107 421,76
Składki na ubezpieczenia społeczne	247 171,28
Składki na fundusz pracy	10 560,74

Wynagrodzenia bezosobowe	29 088,00
Zakup materiałów i wyposażenia	312 710,95
Wydatki inwestycyjne	169 771,28
Media: energia, gaz, woda	97 106,30
Usługi zdrowotne	13 380,00
Zakup usług pozostałych	65 722,55
Zakup usług telekomunikacyjnych	1 793,16
Koszty podróży służbowych	2 183,42
Ubezpieczenia majątkowe i inne opłaty	27 128,90
Odpisy ZFŚS	53 378,64
Podatki i opłaty	8 822,36
Usługi remontowe	1 554,15
Szkolenia	2 388,00
Razem wydatki	2 498 165,53

Główne pozycje kosztów dotyczą wynagrodzeń, składek na ubezpieczenie społeczne oraz składek na fundusz pracy. Znaczną wartością jest jeszcze pozycja zakup materiałów i wyposażenia, w której ujęte są koszty zakupu surowców do produkcji, co oczywiście jest zrozumiałe i wynika z tego, że ZAZ jest zakładem produkcyjnym. Zakład w 2025 roku przeprowadził, modernizację pomieszczeń pralni w ramach zadania poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, co też było sfinansowane z Zakładowego Funduszu Aktywności. Znaczącą pozycją w kosztach, tj. 169 771,28zł, były wydatki inwestycyjne przeznaczone na zakup doposażenia pralni oraz na wymianę zużytego sprzętu w kuchni oraz zaplecza cateringowego. Środki na zakupy inwestycyjne zostały pozyskane do PFRON za pośrednictwem Lubuskiego Urzędu Marszałkowskiego.

Łącznie realizacja planowanych wydatków w 2025 zamknęła się w kwocie 2 498 165,53zł. co stanowi 94,74% zaplanowanych na ten rok wydatków budżetowych.

Zakładowy Fundusz Aktywności

Środki Zakładowego Funduszu Aktywności znajdują się na wyodrębnionym rachunku bankowym prowadzonym przez zakład. Zakładowy Fundusz Aktywności tworzy się ze środków, o których mowa w art. 31 ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2025r., poz. 913 ze zm.) oraz art. 38

ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. z 2025r., poz. 163 ze zm.). Fundusz ten może być wykorzystywany na wydatki związane m. in. z:

- usprawnianiem i dodatkowym oprzyrządowaniem stanowisk pracy,
- zakupem sprzętu i wyposażenia pomagającym osobie niepełnosprawnej w samodzielnym życiu i uczestnictwie w życiu społecznym w lokalnym środowisku,
- pomocą w zaspokajaniu innych potrzeb socjalnych i związanych z rehabilitacją społeczną,
- pomocą w przygotowaniu, budowie, remoncie i wyposażeniu indywidualnych i zbiorowych form mieszkalnictwa chronionego dla osób, które nie znajdują oparcia we własnej rodzinie lub usamodzielniają się,
- zakupem leków i innych niezbędnych środków medycznych,
- doksztalcaniem, przekwalifikowaniem i szkoleniem,
- rekreacją i uczestnictwem osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym.

W 2025 roku ze środków z ZFA wydatkowano kwotę w wysokości 140 099,32zł na:

- dofinansowania do zakupu okularów 4 595zł,
- wizyty u specjalisty (w tym psycholog) 13 500zł,
- sfinansowano bony żywnościowe – 35 700 zł
- uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym (spotkania integracyjne, wspólne wyjścia na wydarzenia kulturalne,) 16 168,35zł,
- w celu zaspokojenia potrzeb socjalnych wydano łącznie kwotę 4 347,16zł
- zakupiliśmy bilety miesięczne dla pracowników – 4 880,64zł,
- przeznaczaliśmy w tym roku kwotę 60.908,17 zł na poprawę warunków pracy i rehabilitacji w ramach czego przeprowadzono modernizację pomieszczeń pralni, sfinansowano przegląd techniczny aparatów do fizykoterapii., przegląd klimatyzacji

W 2025 roku łącznie na w/w działania z funduszu aktywności zawodowej wydano kwotę 140 099,32 zł.

Podsumowanie

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej został utworzony przez Gminę Szprotawa aby dać szansę mieszkańcom z niepełnosprawnościami na pracę i możliwość usamodzielnienia się. Celem statutowym zakładu nie jest wypracowanie zysku lecz aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami poprzez rehabilitację zawodową, społeczną i zdrowotną. Osobom tym jest ciężko odnaleźć się w społeczeństwie, a praca dla nich pozostaje często czymś zupełnie nieosiągalnym. Obecnie w zakładzie zatrudnionych jest 21 osób z niepełnosprawnościami, to ponad 70% ogółu wszystkich pracowników. Osoby te mają zapewnioną doraźną opiekę medyczną, specjalistyczną opiekę medyczną oraz codzienną rehabilitację prowadzoną przez fizjoterapeutę. Z wypracowanych środków zakład finansuje pracownikom udział w życiu społeczno-kulturalnym, przeznacza też środki na zaspokojenie ich potrzeb socjalnych oraz stara się doprowadzić do poprawy w zakładzie warunków pracy i rehabilitacji. Wszystko to po to aby w jak największym stopniu przygotować pracowników do podjęcia wyzwania jakim jest praca na otwartym rynku oraz usamodzielnienia się w codziennym życiu. Należy też mieć na względzie to, że przedstawione przez zakład podejmowane działania w różnym stopniu oddziałują na poszczególne osoby dlatego też czas takiej rehabilitacji nie jest u każdego jednakowy i czasami u jednych osób może trwać długo, a u innych postępy będą widoczne już szybciej. Należy też mieć na względzie to, że nie zawsze podjęte działania będą zakończone sukcesem. Potrzeba tu dużo cierpliwości i wytrwałości aby można było wspierać te osoby w taki sposób aby potrafiły przełamywać swoje bariery, które najczęściej tkwią w nich samych, a jak wiemy pokonywanie takich właśnie barier jest najtrudniejsze. Bardzo ważne jest również psychiczne przygotowanie do podjęcia pracy na otwartym rynku ponieważ tylko osoby wierzące w siebie i swoje możliwości mogą odnieść sukces, którym będzie utrzymanie się w pracy na otwartym rynku.

Wszystkie podejmowane przez nas działania na polu rehabilitacji zawodowej czy też społecznej, mają na względzie jak najlepsze przygotowanie do pełnienia nowych ról społecznych, takich jak rola pracownika, koleżanki/kolegi z pracy, odbiorcy i uczestnika działań Szprotawskiego Domu Kultury i innych instytucji i itp. Pokazujemy, że warto korzystać

z tego wszystkiego co oferuje nam nasza Gmina oraz, że warto pomagać także innym, a pomagać może każdy z nas.

Warto też pamiętać, że Zakłady Aktywności Zawodowej dają coś więcej niż zatrudnienie. Zwiększają poczucie własnej wartości i samodzielności osób z niepełnosprawnościami, pomagają im również odnaleźć się w społeczeństwie.

Nasze działania na tym polu zostały ponownie docenione przez Kapitułę konkursu LODOŁAMACZE 2025 Regionu dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego, wielkopolskiego, który przyznał nam drugie miejsce w kategorii rehabilitacja społeczno – zawodowa za szczególną wrażliwość społeczną i promowanie aktywności osób z niepełnosprawnościami w różnych dziedzinach życia. Zdobyta nagroda ma dla nas ogromne znaczenie mentalne, napawa nas dumą i stanowi dla nas motywację do dalszego działania na tym polu i daje wiarę, i nadzieję, że nasza praca ma sens.

Opracowała Małgorzata Szymczak

Kierownik Szprotawskiego ZAZ